

HEGAZTI-GRIPEAREN PREBENTZIOA GIZAKIENGAN

ALERTEN ETA PRESTAKETA- ETA ERANTZUN-PLANEN PONENTZIAK
EGINDAKO ETA OSASUN PUBLIKOKO BATZORDEAK ONARTUTAKO
DOKUMENTUAREN EGOKITZEA.

2023ko Martxoaren 16a

ZAINTZA EPIDEMIOLOGIKOAREN PROTOKOLOA

Contenido

1. Aurrekariak	3
1.1. Birusaren ezaugarriak eta transmisioa	3
2. Justifikazio	4
3. Helburua	5
4. Hegazti-ustategietako, itxian dauden hegaztiak dituzten gune zoologikoetako eta bisoi-haztegietako prebentzio neurriak	5
5. Hegazti-gripearen foku bat hautemateko jarduerak hegazti-ustategi batean, itxian dauden hegaztiak dituen gune zoologiko batean edo bisoi-etxalde batean, giza osasunari dagokionez.	5
5.1. Hegazti-fokuaren jakinarazpena giza osasun publikoko agintariei	6
5.2. Kalteberatasun handiena duten pertsonen babesa	6
5.3. Infekzioa garaiz detektatzea	6
5.3.1. Esposizioean dauden pertsonen zaintza pasiboa	6
5.3.2. Esposizioean dauden pertsona guztien baheketa	7
5.4. Laginak hartzea	7
5.5. Laborategiaren berrespena	7
6. Berriazko neurriak basa-hegaztien esposizioean dauden pertsonentzat	8
7. Kasuaren definizioa	8
8. Jarduerak baieztatutako kasuetan	9
9. Baieztatutako kasu baten kontaktu estuen aurreko jarduerak	10
10. Babesa eta kimioprofilaxiaren erabilera esposizioean dauden pertsonetan eta kontaktu estuetan	10
1 eranskina. Giza osasunari dagokionez, hegazti gripearen foku baten aurkako detekzio jardueren algoritmoa, hegazti-etxalde batean, nukleo zoologiko batean edo bisoi-etxalde batean	11
2. Eranskina. Mikrobiologiako zentro nazionalera laginak bidaltzeko jarraibideak	12
3. Eranskina. Informazio orriak.	14
3.1. Eranskina. Hegazti-gripearen duten pertsonentzako informazioa.	14
3.2. Eranskina. Hegazti-gripearen dutela baieztatutako pertsonen kontaktu estuetarako informazioa.	15
4. Eranskina. Hegazti-gripearen baieztatutako kasuetarako inkesta epidemiologikoa.	16
5. Eranskina. Gizakien kontaktuak hegazti-gripearen infekzio baieztatua duten animaliekin.	20
bibliografia	21

1. Aurrekariak

Espanian, hegazti-gripearen birusak erangindako infekzioak adierazi beharreko gaixotasuntzat (ABG) hartzen dira, bai animalien osasunaren arloan (526/2014 ED, ekainaren 20koa), bai gizakien osasunaren arloan ere (SSI/445/2015 Agindua, martxoaren 9koa). Esposiziopean dauden langileen gaixotasun profesionaltzat hartzen da (1299/2006 Errege Dekretua, azaroaren 10ekoa, 3B01 kodea: *animaliek edo haien produktu eta gorpuek gizakiari transmititutako gaixotasun infekziosoak*).

Pandemiak sortzearen duen arriskua dela eta, gizakiengan zoonotikoa den gripea Espainian zaintzen da, urtaroko gripearen zaintza-sistemetatik haratago doazen hainbat abordatzeren bidez. Zaintza Epidemiologikoko Sare Nazionalaren gripea zaintzeko protokoloan sartzen da A gripearen azpimota berrien ondoriozko giza kasuen zaintza. Zaintza biologikoaren bidez egiten da, arrisku-eremuetatik datozen gripe-kasuen ikerketa, hegazti edo bisoi abeletxeetako langileen gripe-kasuen identifikazioa, edo arnas gaixotasun akutuen ezohiko elkartzeko baten ikerketa (1).

1.1. Birusaren ezaugarriak eta transmisioa

Hegazti-gripea mundo osoan zabalduta dagoen gaixotasun birikoa da, batez ere uretako basa-hegaztien artean mantentzen dena. Hegaztien gripea eragiten duten A gripearen birusaren azpimota gehienak, kaltegabe samarrak dira hegazti ostalari naturalentzat, eta ez dituzte gizakiak infektatzen. Hegaztiei gaixotasun gutxi edo bat ere eragiten ez dieten birusei patogenizitate txikiko hegazti-gripearen birus deitzen zaie (IABP). Hainbat mekanismoren bidez, IABP oso patogenoa den hegazti-gripearen birus bihurtu daiteke (IAAP), eta gaixotasun sistemiko oso infekzioso sor dezake, hegaztien heriotza-tasa handia eragiten duena. IAAP birusek agerraldiak eragiten dituzte hegazti-abeletxeetan, eta gaixotze- eta hilkortasun-tasa handiak dituzte erasandako hegaztiengan. IABP eta IAAP birusak gizakiei transmititu dakizkieke eta larritasun desberdineko gaixotasuna sor dezakete, hasiera batean pertsonatik pertsonara modu eraginkorrean transmititzeko gaitasunik izan gabe. "Oso patogenoa" terminoa ez dago gizakien gaixotasunarekin lotuta, hegaztien gaixotasunarekin baizik. Gizakietan, birus horien gaixotasunen maila infekzio arinetatik infekzio larriagoetara joan daiteke, eta heriotzaren kausa ere izan daiteke.

Hegazti-gripearen birusek bi arrisku-mota adierazten dituzte gizakientzat:

- Hegazti-birusa zuzenean hegaztiaetatik pertsonetara transmititzea eta giza gaixotasun larria eragitea. Kutsatzeko arriskua handiagoa da pertsonen eta etxeke hegaztiaren zuzeneko kontaktu estua duten eremuetan, edo kutsatutako hegaztien eraginpean dauden profesionaletan, adibidez, hilketa-jardueretan, etxaldean garbiketetan eta abarretan.
- Hegazti-birusak eboluzionatzea eta gizakiarengan duen transmisio-gaitasuna handitzea. Hori gerta liteke hegazti-birusak ugartzunean egokitzea eragiten duten mutazioak eskuratuz gero, edo genoma biralaren segmentuak trukatu edo berrantolatuz espezie desberdinak infektatzen dituzten birusetan eta gizabanako, animalia edo pertsona berarengan bat egiten duten gripearen birus ezberdinen artean.

Bi egoera horien ondorioz, potentzial pandemikoa duten birus berriak sor daitezke, gizakiari transmititu dakizkiokeenak eta gizakien artean transmititzeko gaitasuna dutenak.

Hegazti gripearen birusak kutsatutako hegaztien eta hegazti osasuntsuen arteko kontaktuaren bidez transmititzen dira, nahiz eta zeharkako transmisioa ere gerta daitekeen kutsatutako materialekin kontaktuan egoteagatik. Hegazti-gripearen birusa kutsatutako hegaztien sudur-zuloetako, mokoko eta begietako jariakinetan dago, eta gorotzekin kanporatzen da. Kutsatutako gorotzekiko kontaktua da hegaztien arteko transmisio-modu ohikoena, nahiz eta arnas-jariakinen bidezko transmisioa ere ohikoa den, bereziki hegazti-kontzentrazio handiagoa dagoen egoeretan, hegazti-abeletxeetan gertatzen den bezala (2).

Hegaztien transmisioa gizakietara kutsatutako hegaztiekin, haien gorotzekin edo gorputz-jariakinekin edo jariakinekin zuzenean kontaktuan egoteagatik gertatzen da. Gizakiarengan infekzioa ere gerta daiteke, hegaztiak desegiteko produktuek kutsatutako azalarekin kontaktuan egoteagatik edo kutsatutako hegazti hilekin kontaktuan egoteagatik (3). Hegazti-birusak 100 egunera arte bizi daitezke 4°C -ko simaurrean. Uretan 4 egunera arte irauten dute 22°C -tan, eta 30 egunera arte 0°C -tan. Beroak virusa inaktibatzen du (70°C), eta temperatura horretan sukaldatutako edozein produktu erabat segurua da.

Gizakietan, orokorrean **hegazti-gripearen sintomak 2 eta 10 egun arteko epean hasi daitezke** infektatutako hegazti edo materialarekiko esposiziotik, birusen azpimotaren arabera. Kasu gehienetan, urtaroko gripearen sintomen antzekoak dira: eztula, sukarra, eztarriko mina, giharretako mina, cefalea, disnea, beherakoa, konjuntibitisa, astenia; hala ere, gaixotasun larria eragin dezakete.

2. Justifikazio

Espainia, 2021-2022 denboraldian A azpimotako (H5N1) hegazti-gripearen birusa (IAAP) sartu da, eta basa-hegaztien eta hegazti-ustiategien fokuk eragin ditu. Bai Europan, bai Ipar Amerikan, hau izan da orain arte erregistratutako foku kopururik handiena izan duen denboraldia. Espainian, hegaztietan IAAPen fokuk agertzeko arriskua handitzeak eraginpean dauden pertsonen balizko kasuak goiz prebenitzeko eta detektatzeko protokoloa egunetatzea eragin zuen. Hegaztiak gizakiei transmititzea ez da oso ohikoa, azken denboraldian hegaztietan detektatutako foku guztiak gorabehera gizakiengan detektatutako kasu kopuru txikiak erakusten duen bezala, eta pertsonaz pertsona transmititzeko porbabilitatea are txikiagoa da. Hala ere, oso garrantzitsua da giza kasuen agerpena prebenitzea, hegazti-gripearen birusa sasoiko gripearen beste biruz batzuekin berrantola daitekeelako edo gizakiarengana egokit daitekeelako pertsonen artean transmititzeko gaitasuna hobetzeko. Gainera, gutxitan bada ere, gizakiengan gertatzen diren kasuak oso larriak izatera eldu daitezke.

Espainian, hegaztien gripea prebenitzeko, goiz detektatzeko eta horren aurrean jarduteko protokoloa abian jarri ondoren, bi lagin positibo detektatu ziren PCR bidez kutsatutako abeletxeetako langile asintomatikoengan. Sintomarik ezak, laginetan birus-karga txikiak izateak eta serologian emaitza negatiboak izateak ingurumen-kutsadurak izateko aukera planteatu zuten, benetako infekzioak baino gehiago.

Bestalde, 2021-2022 denboraldia izan da Espainiako bisoi-abeletxe batean hegazti-gripearen agerraldi bat detektatu den lehena. Bisoiak hegazti-gripea eta gizakiei eragiten dieten urtaroko birusak jasan ditzakete; beraz, espezie horretan agerraldia eginez gero, hegazti-birusak ugaztunetara oso modu eraginkorrean egokitzeko arriskua egon liteke, edo hegazti-birusak eta giza birusak berrantolatu litezke.

Horregatik, beharrezkotzat jo da protokolo hau eguneratzea, abeltzaintzako ustiategietan hegazti-gripearen agerraldiak jasan ditzaketen pertsonen laginak hartzeko indikazio eta baldintza egokiak ezartzeko, bai hegaztiei bai bisoiei dagokienez.

3. Helburua

Dokumentu honen helburua hegazti-gripearen prebenitzeko, zaintzeko, garaiz detektatzeko eta kontrolatzeko beharrezkoak diren neurriak eguneratzea da, hegaztietan edo bisoietan kimuak izateko arriskua duten pertsonen kasuan.

4. Hegazti-ustiategietako, itxian dauden hegaztiak dituzten gune zoologikoetako eta bisoi-haztegiak prebentzio neurriak

Hegazti-ustiategien, itxian dauden hegaztiak dituzten nukleo zoologikoen eta bisoi-abeletxeen ardurapeko enpresek, laneko arriskuen prebentziorako zerbitzuen bidez informazio zehatza emango diete langileei, osasunerako arriskuei eta esposizioa prebenitzeko, arropa eta norbera babesteko ekipamenduak (NBE) egoki erabiltzea prebenitzeko hartu beharko dituzten neurriak buruzko idatzizko jarraibideen bidez eta NBEak kutsatu gabe jartzeko, kentzeko eta kentzeko teknika egokiei, lan-prozedura egokiei eta osasuna zaintzeko eta monitorizatzeko neurriak buruzko jarraibideak. Ustiategian biosegurtasun-praktikak jarraitu behar dira, ustiategiko animaliak hegazti-griperik gabe mantentzeko eta, foku bat gertatuz gero, eraginpean dauden pertsonen infekzioa transmititzea saihesteko (4).

Hegazti-ustiategi bateko hegaztien, itxian dauden hegaztiak dituzten nukleo zoologikoen, hegazti- edo kolonbilaritza-jarduerak egin nahi dituzten partikularren hegaztien eta bisoi-abeletxeen eraginpean dauden pertsonen gomendatzen zaie urtero txertoa jartzea urtaroko gripearen aurka, giza gripeak eta hegazti-gripeak eragindako aldi bereko giza infekzioaren aukera murrizteko, eta, horrela, bi birusen arteko berrantolaketa genetikoak gertatzeko aukera murrizteko (5-7). Sasoiko gripearen txertoak ez du nahitaez babesten hegazti-gripearen birusaren infekzioaren aurka, eta, beraz, txertoa jasotzen duten animalien infektatuen eraginpean dauden langileek beti mantendu behar dituzte norbera babesteko neurriak (6).

5. Hegazti-gripearen foku bat hautemateko jarduerak hegazti-ustiategi batean, itxian dauden hegaztiak dituen gune zoologiko batean edo bisoi-etxalde batean, giza osasunari dagokionez.

IAAP foku bat agertzen denean, infekzioa kontrolatzeko lanak berehala aktibatu behar dira, honela infekzioaren hedapena, sektorean eragin dezakeen inpaktu ekonomikoa eta giza osasunerako arriskuak ere mugatzen dira. Premisa hori gauzatzeko, estrategien konbinazio bat erabili behar da, Nekazaritza, Arrantza eta Elikadura Ministerioak 2022ko apirilean argitaratutako hegazti-gripearen aurkako eragiketen eskuliburu praktikoan (8) ezartzen den bezala. Eskuliburu honek egoera honetarako, agerraldi horietan inplikaturako langileen segurtasun- eta higiene-neurriak ezartzen ditu, Laneko Arriskuen Prebentziorari buruzko 31/1995 Legean aurreikusitakoez gain.

Hegazti-gripearen aurkako operazioen eskuliburu praktikoan deskribatutako jarduerak gain, jarraian deskribatzen diren jarduerak jarraitu behar dira giza osasunari dagokionez.

5.1. Hegazti-fokuaren jakinarazpena giza Osasun Publikoko agintariei

Hegazti-gripearen fokuren bat susmatzen bada, ustiategiaren arduradunak lehenbailehen jakinarazi beharko die animalien-osasuneko agintariei, eta horiek premiaz informatu beharko dituzte Euskal Autonomia Erkidegoko Osasun Publikoko agintariak, fokua baieztatu ondoren, infektatutako animalien giza kontaktuei buruzko informazioarekin (5. eranskina). Arriskuen balorazioa egingo da, dagokion Epidemiologiako Zaintza Unitateen eta Osalaren artean batera. Animalien-osasunak esposiziopean dauden pertsonen zerrendetan sartzeko beharrezkoak diren datuak emango dizkio Osasun Publikoari, baita hiltzeko, garbitzeko eta desinfektatzeko lanetan lagunduko duten enpresenak ere.

5.2. Kalteberatasun handiena duten pertsonen babesa

Prebentzio-zerbitzuek pertsona kalteberen sentzibilitate berezia baloratuko dute arriskuaren ebaluazioaren arabera, esposizio-arrisku handiagoa dakarten infekzioa kontrolatzeko lanetatik kanpo uztea baloratzeko. Osasun Ministerioaren gripearen txertorako gomendioen dokumentuan (7) zehazten denaren arabera oinarrituko da.

5.3. Infekzioa garaiz detektatzea

Esposiziopean dauden pertsona guztiei zaintza bikoitza egingo zaie, infekzio-kasu susmagarriak ahalik eta azkarren detektatzeko eta sintomarik gabeko kasuak detektatzeko probabilitatea handitzeko:

- Sintoma bateragarriak modu pasiboan zaintzea, sintomak goiz detektatzeko.
- Esposiziopean dauden pertsona guztiak PCR bidez bahetzea.

Eraginpean egongo dira hegaztien eremu berean dauden langile guztiak, fokuen agerraldiaren susmoaren jakinarazpen egunetik ustiatetik hilketa-, garbiketa- eta desinfekzio-lanak amaitu arte. Agerraldi horietan eta horietatik eratorritako garbiketa- eta desinfekzio-lanetan sor daitekeen aerosol-bolumen handia dela eta, esposizioan dauden bitartean NBEak erabiltzearekin zerikusia duten pertsonak esposiziopekotzat hartuko dira.

5.3.1. Esposiziopean dauden pertsonen zaintza pasiboa

Esposizioan dauden pertsona guztiek zaintza pasiboa egin beharko dute sintoma bateragarriak agertzen badira, ustiatetik fokuen susmoaren jakinarazpenaren egunetik hasi eta animali infektatuekin, haien gorpuekin edo material kutsakorrekin azken kontaktua izan eta 10 egunera arte. Pertsona horiei edozein gaixotasun-sintomari adi egoteko irakatsi beharko zaie (sukarra, ondoez orokorra, eztula, eztarriko mina, arnasteko zailtasuna, konjuntibitisa, sintoma gastrointestinalak).

Eraginpean dagoen edozein pertsonarengan sintomak agertzen badira, A gripea baztertu beharko da RT-PCR bidez lehen 24 orduetan. Susmo handiko kasuetan, egin bigarren PCR bat, aurrekoaren 48-72 ordu ondoren, negatiboa izan bada. Eraitza lortu arte, pertsonak maskara erabili beharko du eta elkarrekintza sozialak ahalik eta gehien murriztu beharko ditu. Horretarako, Osakidetzaren osasun-aholkuarekin (900 20 30 50) edo haren osasun-zentroarekin jarriko dira harremanetan, azken 10 egunetan hegazti-gripearen eraginpean dagoen pertsona dela jakinaraziz, eta RT-PCRrako hitzordua jarriko da bolante espezifikorekin.

5.3.2. Esposiziopean dauden pertsona guztien baheketa

Sintomarik gabeko kasuak detektatzeko probabilitatea handitzeko, RT-PCRrako lagin orofaringeo hartuko zaie kutsatutako hegaztien edo kutsatutako inguruneen eraginpean dauden eta kontrol-lanetan parte hartzen duten pertsona guztiei. Azken arrisku-esposizioa gertatu eta 5 eta 7 egunen artean hartuko da (dela hiltzeko, garbitzeko eta desinfektatzeko lanak amaitzen direlako, dela pertsonak lan horietan parte hartzeari uzten diolako). Horretarako, prebentzio-zerbitzuak, Osalanekin lankidetzan, eta Zaintza epidemiologiko unitateek ESI bakoitzean COVID pandemiak iraun bitartean ezarritako prozeduren bidez eskatuko dute proben eskaera, bolante espezifikoen kodea adierazita.

5.4. Laginak hartzea

Laginak osasun-arloko profesionalak hartuko ditu beti, dagokion NBEa erabilita.

Kasu sintomatikoetan, laginik egokienak exudatu orofaringeoak, garbiketa bronkoubelarrak, xurgatze trakealak eta konjuntiba-garbiketak dira. Exudatu nasofaringeoeak birus-karga oso txikiak izan ditzakete, kasu larrietan, arnasbideak baxu kaltetuta daudenean.

Kasu arin eta asintomatikoetan orofaringeo exudatu bat hartzea gomendatzen da, modu anbulatorioan egin ahal izango dena, mikrobiologiako laborategiek badituztelako Lehen Mailako Arretarako eta Ospitaleko Arretarako proba espezifikoak eskatzeko profilak.

Ingurumen-kutsadurak ahalik eta gehien murrizteko, laginak hartzeko, azken arrisku-kontaktua izan eta 5 eta 7 egun bitartean igaro beharko dira, lanaldia hasi baino lehen, esposiziopeko pertsonaren garbiketa pertsonala egin ondoren eta baserrian egiten diren lanetan erabilitako arropaz bestelako arropa erabiliz. Laginak hartzeko gomendio horiek betetzen ez badira edo baheketa esposizioaren azken egunetik bost egun igaro baino lehen egiten bada, kasu bat baieztatutzat hartzeko, PCRaren emaitza positiboak berretsi beharko dira, gutxienez 24 ordu geroago baldintza egokietan hartutako bigarren lagin batekin.

5.5. Laborategiaren berrespena

RT-PCR proban A gripeak positibo ematen badu, premiaz zehaztuko da urtaroen azpimotei dagokien (H1 edo H3). Azpimota horiei ez badagozkie, PCR bidez baztertuko dira hegazti-gripearen H5, H7 eta H9 azpimotak. Proba hori Osakidetzako Diagnostiko Biologikoaren Sareko mikrobiologia zerbitzuko laborategiak egin daiteke eta Donostiako Unibertsitate ospitalera bidaliko da karakterizatzeko.

Nazioan eta nazioartean interesa duen alerta bat denez, Epidemiologiako Zentro Nazionalean (EZN) egingo da kasu guztietan sekuentziazio genomikoaren bidezko baieztapena eta karakterizazioa.

5.5.1. Laginen bidalketa CNMra

Laginak 4 ° C-tan gorde behar dira eta ahalik eta lasterren bidali behar dira baldintza egokietan. Garraioa ezin bada hartu eta hurrengo 24 orduetan egin, laginak -70°C-tan izoztu behar dira.

Laginak bidaltzeko, 2. eranskinen jarraibideak jarraituko dira.

6. Berariazko neurriak basa-hegaztien esposiziopean dauden pertsonentzat

Basa-hegaztiren bat gaixorik edo hilda aurkitzen duen edozein pertsonak, inoiz ez du aurkitutako hegaztia ukitu edo manipulatu behar, eta 112 zenbakiarekin (9) jarriko da harremanetan. Hegazti-gripearen alerta-egoeraren testuinguruan, animalia gaixoak edo hiltzak manipulatzeari arduratzen diren pertsonak honako gomendio hauek bete behar dituzte:

- Hegaztiak ukitzean babes-ekipamenduak erabiltzea: eskularruak eta maskara.
- Urtaroko gripearen urteko txertaketa.
- Zaintza pasiboa egin beharko dute hegazti influentzarekin kutsatutako susmoa duten animaliekin edo kutsatutako inguruneekin azken kontaktua izan eta 10 egunera arte. Pertsona horiei edozein gaixotasun-sintomari adi egoteko irakatsi beharko zaie (sukarra, ondoez orokorra, eztula, eztarriko mina, arnasteko zailtasuna, konjuntibitisa, sintoma gastrointestinalak).
- Eraginpean dagoen edozein pertsonak sintomak aurkezten baditu, Euskal Autonomia Erkidegoko Osasun Publikoko agintariei jakinarazi beharko zaie lehenbailehen, eta RT-PCR bidez baztertu beharko da A gripea lehen 24 orduetan. Emaizta positiboa bada, aurretik deskribatutako prozeduraren bidez berretsiko da. Behin behineko emaitza lortu arte, etxean isolatuta egotea gomendatuko zaio pazienteari, kasu arina bada eta ospitaleratzerik behar ez badu. Interakzio sozialak ahalik eta gehien murriztu beharko ditu, eta maskara erabili beharko du etxe barruan ere, espazioa pertsona gehiagorekin partekatzen badu. Ospitaleratzea behar izanez gero, isolatuta egongo da pazienteak, banakako gela batean, aireko transmisioaren eta kontaktu bidezko transmisioaren aurkako prebentzio-neurriekin.

7. Kasuaren definizioa

Kasuaren definizioa:

Irizpide klinikoak: Arnas-gaixotasun akutu azalezin batek eragindako sukarra eta arnas infekzio akutuaren edo heriotzaren sintomak dituen edonor.

Irizpide epidemiologikoa:

- Kontaktua hegazti-gripearen infekzio baieztatua duen kasu batekin
- Kontaktua hegazti-gripearen infekzio baieztatua duen animalia batekin
- Kutsatutako hegaztien eraginpean dagoen langilea

Laborategiko irizpidea:

- Baieztatutako kasu-irizpidea: gutxienez 3 irizpide hauetako bat:
 - Hegazti-gripearen¹ edozein anduiren azido nukleikoa detektatzea lagin kliniko batean (H5, H7 eta H9 azpimotetako edozein).
 - Lagin kliniko batean hegazti-gripearen edozein andui isolatzea.
 - Hegazti-gripearen edozein anduiren aurkako antigorputz espezifikoaren erantzuna (titulu altua edo lau aldiz edo gehiago gehitzea antigorputzen tituluan).

¹ Gaur egun, Euskadin, H5N1 dira hegazti basatien anduiak

-Kasu probablearen irizpidea:

- A gripearen birusaren azido nukleikoa detektatzea.

Kasuaren sailkapena:

-Kasu susmagarria: irizpide klinikoa eta/edo epidemiologikoa betetzen duen pertsona

-Kasu probablea: irizpide klinikoa eta/edo epidemiologikoa betetzen duen eta kasu probableen laborategiko irizpidea betetzen duen pertsona (A gripearen PCR bidezko detekzioa).

-Baieztatutako kasua: Baieztatutako kasu-laborategiko irizpidea betetzen duen pertsona (H5, H7 eta H9 azpimotetako edozein landatzea edo detektatzea edo serologia positiboa).

Pertsona batengan baieztatutako hegazti-gripearen kasu baten aurreko jarduketak berberak izango dira, aurkitutako azpimota eta hegazti-ustiatagietako basa- edo etxe-hegaztiekiko esposizioaren aurrekaria edozein izanda ere.

8. Jarduerak baieztatutako kasuetan

- Ospitaleratzeko irizpide klinikoa duten baieztatutako kasu sintomatiko guztiak beharrezkoak diren isolamendu- eta maneiu-baldintzak betetzen dituen ospitale batean ingresatu behar dira: kutsakortasun-aldian (sintomak hasi ondorengo 7 egunetan edo RT-PCR proba negatiboa lortu arte. Baieztatutako kasuak isolamenduko banakako gela batean egon beharko dira presio negatiboarekin, ez dute bisitarik izan behar eta kontaktuan sartzen diren pertsonak infekzio estandarra, kontaktua eta aire bidezko transmisioa kontrolatzeko neurriak hartu beharko dituzte. Lekualdatzean, maskara kirurgiko bat eraman beharko da, eta behin isolamendu-gelan zaudela, kendu egin ahal izango da. Pazientea gelatik kanpo garraiatzea eta mugitzea beharrezko gutxienekoetara mugatu beharko da.
- Ospitaleratzeko irizpide klinikorik gabe baieztatutako kasuetan, etxean isolatu eta beste pertsona batzuekin interakzioan izatean maskara etabili beharko dute 7 egunetz, sintomak hasten direnetik edo sintomarik gabeko kasuetan diagnostikoa egiten denetik edo RT-PCR proba negatiboa lortu arte. Horretarako, isolamendu-baldintzak ondo ulertu behar ditu pazienteak, eta bizilekuak isolamendu egokirako baldintzak bete behar ditu. Kasu bakoitzaren egoera indibiduala baloratuko da, eta isolamendurako gomendioei buruzko idatzizko informazioa emango da. Gelako irteerak ezinbesteko gutxienera mugatu behar dira, eta, irtetea beharrezkoa denean, beti maskara bat eraman behar da.
- Tratamendu antibirala mediku asistentzialaren irizpidearen arabera emango da.
- Baieztatutako kasu guztien kontaktuen azterketa egingo da.
- Hegazti-gripearen baieztapena autonomia-erkidegoko laborategi batean egin bada, nazioko eta nazioarteko intereseko alerta bat delako, lagina Mikrobiologiako Zentro Nazionalera (CNM) bidali behar da, birusa berresteko eta karakterizatzeke, ahalik eta lasterren.
- Baieztatutako kasuak urgentziaz jakinarazi behar dira 112ra, eta posta elektronikoz eman behar zaizkie Zaintza Epidemiologiko Unitateei 4. eranskinean jasotako pazientearen datuak (Araba: epidemiologia-alava@euskadi.eus; Bizkaia: epidemiologia-bizkaia@euskadi.eus; Gipuzkoa: epidemiologia-gipuzkoa@euskadi.eus). Era berean, Euskal Autonomia Erkidegoko Osasun Publikoko agintariek Osasun Alertak eta Larrialdiak Koordinatzeko Zentroari (CCAES) eta Epidemiologiako Zentro Nazionalari (CNE) jakinarazi behar diete.

9. Baieztatutako kasu baten kontaktu estuen aurreko jarduerak

- Baieztatutako kasu baten kontaktu estuak bilatuko dira. Kontaktu estua honela definitzen da: bizikideak edo 2 metro baino gutxiagoko tarreak partekatu dituztenak baieztatutako kasuarekin ordu laurden baino gehiago babes neurririk gabe, sintomak agertzen direnetik (edota sintomarik gabeko kasuen diagnostiko datatik) isolamendu-aldi bukatu arte.
- Identifikatutako kontaktu estuetan modu pasiboan zainduko da sintoma bateragarrien agerpena, kasu baieztatu batekin kontaktua izan eta hurrengo 10 egunetan. Pertsona horiei edozein gaixotasun-sintomari adi egoteko irakatsi beharko zaie (sukarra, ondoez orokorra, eztula, eztarriko mina, arnasteko zailtasuna, konjuntibitisa, sintoma gastrointestinalak).
- Eraginpean dagoen edozein pertsonak sintomak agertzen baditu, Euskal Autonomia Erkidegoko Osasun Publikoko agintariei jakinarazi beharko zaie lehenbailehen, eta RT-PCR bidez baztertu beharko da A gripea lehen 24 orduetan. Emaizta positiboa bada, aurretik deskribatutako prozeduraren bidez berretsiko da. Emaizta diagnostikoa lortu arte, etxean isolatuta egotea gomendatuko zaio pazienteari, kasu arina bada eta ospitaleratzetik behar ez badu; kasu horretan, isolamenduan egongo da banakako gelan.
- Horrez gain, kontaktu estuei baheketa egingo zaie RT-PCR bidez isipatu orofaringeoan azken kontaktua izan eta bost eta zazpi egunen artean, babes-neurririk gabe, kasu baieztatu batekin.

10. Babesa eta kimioprofilaxiaren erabilera esposizioean dauden pertsonetan eta kontaktu estuetan

Aintzat hartuko da hegazti-gripearen fokua kontrolatzeko zereginetatik kanpo uztea gripearen arrisku handiagoa eragiten duten gaixotasun kronikoak dituzten langileak, Osasun Ministerioaren gripearen aurkako txertoa jartzeko gomendioen dokumentuan zehazten denaren arabera.

Zaintza Epidemiologiko Unitateek, Laneko Arriskuen Prebentziorako Zerbitzuek lan esposizioetan eta profesional klinikoarekin batera, arriskua ebaluatu ondoren esposizioaren osteko profilaxia emateko beharra baloratuko dute. Arriskua handia izango da kutsatutako hegaztiekiko eta kutsatutako inguruneekiko esposizioa duten pertsonen kasuan, baita NBE egokia erabili gabe kontrol-lanetan inplikaturik dauden eta gripearen ondorioz konplikazioak garatzeko arrisku handia duten pertsonen kasuan ere. Pertsona horiei gomendatuko zaie kimioprofilaxia egitea oseltamivir-arekin edo arnastutako zanamivir-arekin, esposizioaren ondorengo 48 orduen barruan.

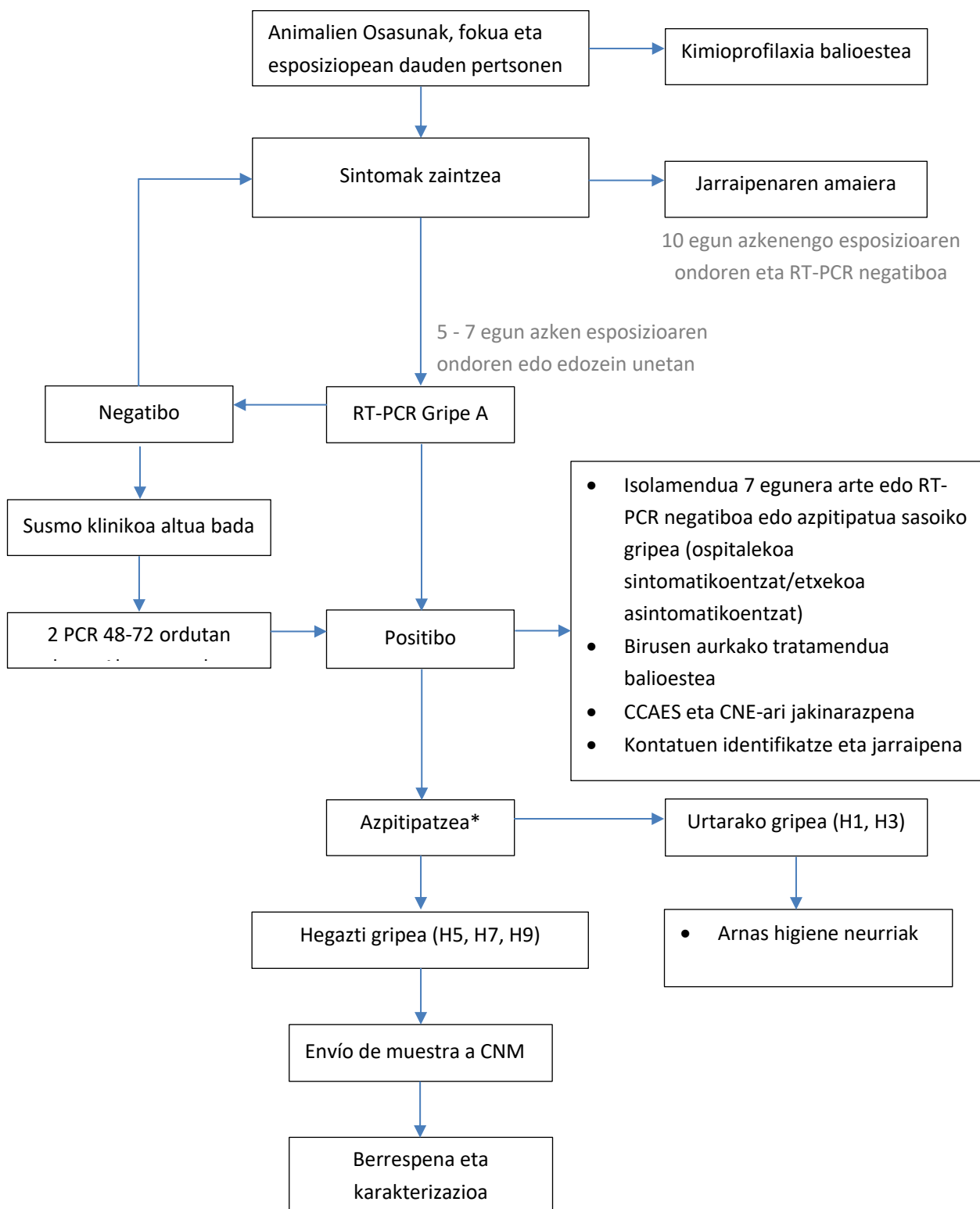
Baieztatutako kasuen kontaktu estuetan kimioprofilaxia lehenbailehen hasi behar da, halaber, kutsatutako pertsona batekiko esposizioaren ondorengo 48 orduetan.

Gomendatutako posología esposizio ondorengo profilaxiarentzat honako hau da:

- Oseltamivir 75 mg egunean behin 7-10 egunerarte azken esposiziotik, (haurretan erabili behar bada, dosiak fitxa teknikoaren arabera egokitu) (10).
- Zanamivir 10 mg (5 mg-ko 2 inhalazio) egunean behin, 7-10 egunerarte azken esposiziotik (11).

Hala ere, tratamendurako gomendatutako dosi berak erabiltzea baloratu daiteke (75 mg, egunean bitan oseltamivir egiteko eta 10 mg egunean bitan zanamivir egiteko) (13).

1 Eranskina. Gisa osasunari dagokionez, hegazti gripearen foku baten aurkako detekzio jardueren algoritmoa, hegazti-etxalde batean, nukleo zoologiko batean edo bisoi-etxalde batean

2. Eranskina. Mikrobiologiako Zentro Nazionalera laginak bidaltzeko jarraibideak

Laginak bidaltzeko, epidemiologia-unitateak agerraldi-kodea eskatuko dio Orientazio Diagnostikoko Arloari, laborategiek laginak CNMra bidali ahal izan ditzaten. Osasun Publikoko Agintaritzak baimendu behar du laginak CNMra bidaltzea.

Laginak 4 °C-tan hoztuta eduki behar dira. CNMra 4 ° C-tan ere bidali behar dira.

Gainazaleko garraiorako ez da pakete bakoitzeko gehieneko kopururik ezartzen. Aireko garraiorako:

- Lehen mailako ontzien edukiera ez da litro 1 baino gehiagokoa izango (likidoetarako) edo kanpoko bilgarriaren muga-masa (solidoetarako).

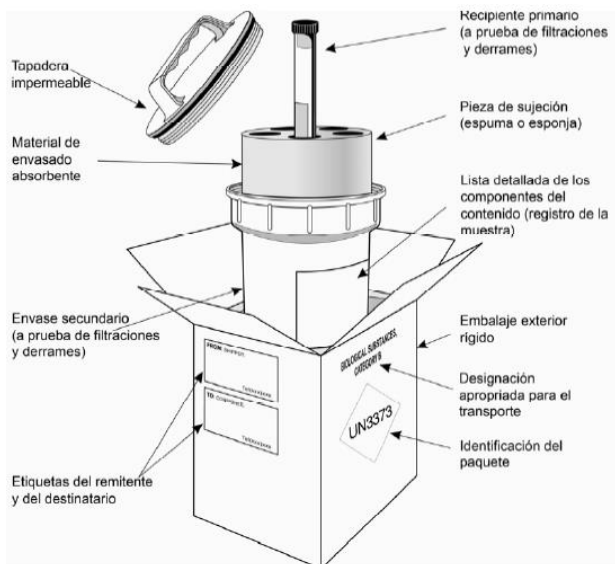
- Bidalitako bolumena ez da 4 l edo 4 kg baino handiagoa izango pakete bakoitzeko.

Kopuru horietatik kanpo geratzen dira izotza, izotz lehorra edo nitrogeno likidoa, laginak hotz mantentzeko erabiltzen direnean.

Substantziak enbalatzeko eta etiketatzeko enbalaje-/ontziratzeko-sistema hirukoitzaren adibidea

B kategoriako infekziosoak

1.Irudia. Lagin diagnostikoak bidaltzeko paketatzea eta etiketatzea.

P650 enbalatzeko/ontziratzeko jarraibidean ezarritako baldintza guztiak betetzen badira, ez da garraioko baldintza gehigarririk ezarriko. P650 Instrukzioak B kategoriako substantzia infekziosoak bidaltzeko behar diren baldintza guztiak jasotzen ditu.

Etiketak

Garraioaz aparte, pakete bakoitzean informazio hau azalduko da:

- igorlearen izena, helbidea eta telefono-zenbakia (bidaltzailea, kontsignatzailea)
- arduradun baten telefono-zenbakia, bidalketari buruzko informazioa jaso duena.
- hartzailearen izena, helbidea eta telefono-zenbakia (kontsignataria)
- garraioaren izendapen ofiziala «BIOLOGICAL SUBSTANCE, CATEGORY B».
- biltegitratze-tenperaturari buruzko betekizunak (hautazkoa).

B kategoriako substantzia infekzioen bidalketetan,

Irudia.

Dokumentazioa

Ez da merkantzia arriskutsuen agirik behar (bidaltzailearen adierazpena barne) B kategoriako substantzia infekzioetarako.

3. Eranskina. Informazio orriak.

3.1. Eranskina. Hegazti-gripea duten pertsonentzako informazioa.

Informazio eta jarraibide hauek ematen dizkizugu, hegazti-gripearen birusarekin kutsatutako hegaztiekin kontaktuan egon zarelako edo birusarekin kontaktua izan duzun jardueretan parte hartu duzulako. Birus horiek eragindako infelzioa ezohikoa da gizakiengan, baina gerta daiteke birus kopuru nahikoa hegaztiaren jariatetetik pertsonen begietara, sudurrera edo ahora iristen denean edo arnasten direnean. Infekzioa gertatzen bada, normalean urtaroko gripe arina izango da. Infekzio hori kontrolatzearen garrantzia hegazti-gripearen birusa sasoiko gripearen birus batekin konbinatzeko eta kutsatzeko gaitasuna duen aldaera berri bat sortzeko probabilitateagatik (oso txikia ere bada) da.

1. Bere lantokian hegazti gaixoekin edo hildakoekin zuzeneko kontaktuan egon bada, beharrezkoa da proba bat egitea (PCR orofaringea) infekzioa baztertzeko, sintomarik ez badu ere.
2. Zure medikuarekin batera artatzen zaituzten prebentzio-zerbitzuko/Osalaneko/osasun publikoko profesionalak prebentzio-tratamendu bat egiteko beharra baloratuko dute, infekzio-probabilitatea are gehiago murrizteko.
3. Sintomarik ez duen bitartean, ez da beharrezkoa neurri berezirik hartzea, hasiera batean ez baitago infektatuta, eta, beraz, ezin ditu beste batzuk infektatu.
4. Zaindu sintomak agertzen diren ala ez esposizioaren ondorengo 10 egunetan, eta jakinarazi berehala zure enpresako lehen mailako arretako edo laneko osasuneko medikuari edozein sintoma bateragarri: sukarra edo sukarraren/hotzikararen sentsazioa, beherakoa, goragalea, gorakoak, eztarriko mina, sudurreko edo sudur estaliko mukositatea, nekea, giharretako mina, irpulidua, eztula, doministikuak, buruko mina, malko-jarioa, gorritasuna, begien narritadura, arnasa hartzeko zailtasuna edo aire faltaren sentsazioa.
5. Sintomarik baduzu, medikuari abisua eman ondoren, isolatuta egon bigarren proba bat egin arte (PCR orofaringea). Kasu horretan, saihestu beste pertsona batzuekiko kontaktu hurbila, erabili maskara eta egin eskuen higiena gel hidroalkoholikoarekin.

3.2. Eranskina. Hegazti-gripea dutela baieztatutako pertsonen kontaktu estuetarako informazioa.

Informazio eta jarraibide hauek ematen dizkizugu, hegazti-gripeak baieztatutako infekzioa duen pertsona batekin harreman estuan egon zarelako. Birus horiek eragindako infekzioa ezohikoa da gizakiengan, baina gerta daiteke birus kopuru nahikoa ahora iristen denean edo arnasten direnean. Infekzioa gertatzen bada, normalean urtaroko gripe arina izango da. Infekzio hori kontrolatzearen garrantzia hegazti-gripearen birusa sasoiko gripearen birus batekin konbinatzeko eta kutsatzeko gaitasuna duen aldaera berri bat sortzeko probabilitateagatik (oso txikia ere bada) da.

1. Hegazti-gripearen kasu baieztatu baten kontaktu estua bazara, beharrezkoa da proba bat egitea (PCR orofaringea) infekzioa baztertzeko, sintomarik ez baduzu ere. Zurekin harremanetan jarriko gara lagina hartzeko hitzorduaren berri emateko.
2. Zure medikuarekin batera artatzen zaituzten prebentzio-zerbitzuko/Osalaneko/osasun publikoko profesionalak prebentzio-tratamendu bat egin beharra baloratuko dute, infekzio-probabilitatea are gehiago murrizteko.
3. Sintomarik ez duen bitartean, ez da beharrezkoa neurri berezirik hartzea, hasiera batean ez baitago infektatuta, eta, beraz, ezin ditu beste batzuk infektatu.
4. Zaindu sintomak agertzen diren ala ez esposizioaren ondorengo 10 egunetan, eta jakinarazi berehala zure enpresako lehen mailako arretako edo laneko osasuneko medikuari edozein sintoma bateragarri: sukarra edo sukarraren/hotzikararen sentrazioa, beherakoa, goragalea, gorakoak, eztarriko mina, sudurreko edo sudur estaliko mukositatea, nekea, giharretako mina, sarpullidoa, eztula, doministikuak, buruko mina, malko-jarioa, gorritasuna, begien narritadura, arnasa hartzeko zailtasuna edo aire faltaren sentrazioa.
5. Sintomarik baduzu, jarri harremanetan Osakidetzako osasun-aholkuarekin (900203050) edo zure [osasun-zentroarekin](#), eta eman zure egoeraren berri. Isolatuta egon bigarren proba bat egin arte (PCR orofaringea). Kasu horretan, saihestu beste pertsona batzuekiko kontaktu hurbila, erabili maskara eta egin eskuen higieua gel hidroalkoholikoarekin.

4. Eranskina. Hegazti-gripea baieztatutako kasuetarako inkesta epidemiologikoa.

AITORTZAILEAREN ETA AITORPENAREN DATUAK

Autonomia-erkidego aitortzailea: _____

Kasuaren identifikatzaile deklaratzailerentzat: _____

Kasuaren lehen deklarazioaren data²: ___/___/___

PAZIENTEAREN DATUAK

Kasuaren datuak eta esposizio mota

Izen-abizenak: _____ CIC: _____

Jaiotze data (UUUU/HH/EE): ___/___/___

Adina urtetan: _____

Sexua: Gizona Emakumea Ezezaguna

Bizilekua:

Herrialdea: _____ Autonomia Erkidegoa: _____

Probintzia: _____ Udalerri: _____

GAIXOTASUNAREN DATUAK

Data Gakoa³: ___/___/___

Sintomen presentzia⁴: Bai Ez

Lehen sintoma hasieraren data: ___/___/___

Zeinuak eta sintomak

Eztula: Bai Ez

Eztarriko mina: Bai Ez

Zefalea: Bai Ez

² Kasuaren lehen adierazpen data: Zaintza-sistemari egindako lehen adierazpenaren data (normalean maila lokaletik egindakoa).

³ Kasuaren data: Sintomen hasiera-data da, edo, ezagutzen ez bada, gertuen dagoena (Osasun-sistemari egindako kontsulta-data, diagnostiko-data, ospitaleratze-data, etab.).

⁴ Edozein unetan, kasuaren bilakaeran zehar.

- Disnea (Aire-faltaren sentrazioa): Bai Ez
- Sukarra – sukarraren sentrazioa: Bai Ez
- Ondoez orokorra: Bai Ez
- Mialgia: Bai Ez
- Sintomen bat-bateko agerraldia: Bai Ez
- Hotzikarak: Bai Ez
- Konjuntibitis: Bai Ez
- Beste sintoma bat: Bai Zehaztu _____
 Ez

Konplikazioak

- Neumonia: Bai Ez
- Beste konplikazio batzuk: Bai Zehaztu _____
 Ez

Tratamendua

- Antibiralen tratamendurik jaso du?
- Bai Ez Ezezaguna
- Erantzuna baiezkoa bada, adirazi antibiral mota _____
- Tratamendu hasieraren data ___/___/___ Tratamenduaren amaieraren data ___/___/___

Klinikaren eboluzioa

- Ospitaleratzea: Bai Ez Ospitaleratze data ___/___/___ Alta-data ___/___/___
- ZIUn sartzea: Bai Ez ZIUn sartze-data ___/___/___ ZIuko alta-data ___/___/___
- Heriotza: Bai Ez Heriotza data ___/___/___

LABORATEGIKO DATUAK

- Lehen lagin positiboa RT-PCR bidez hartu den data: ___/___/___
- Diagnostiko-data (azpitipatzearen emaitza-data): ___/___/___
- Azpitipatzean erabilitako proba diagnostikoa: RT-PCR Sekuentziazioa Bestes batzuk

Agente kausala (zehaztu azpimota): _____

ID GISAID _____

ARRISKU DATUAK

Esposizion

Esposizio sintomak hasi aurreko zazpi egunetan (edo diagnostiko-data sintomarik ez dagoenean): Bai Ez

Esposizio-eremua (adierazi bat baino gehiago beharrezkotzat jotzen bada):

- Hegazti-ustategia
- Bisoiien etxaldea
- Nukleo zoologikoa
- Hegazti basatiak
- Kutsatutako hegaztiekin beste kontaktu mota bat
- Baieztatutako giza kasu batekin edo oso susmagarri batekin kontaktatzea

Ustategiaren izena: _____

Ustategiaren probintzia: _____

Ustategiaren udalerrria: _____

Fokuaren konfirmazio data ___/___/___

Aurretiazko gaixotasunak eta arrisku-faktoreak

- Gaixotasun kardiobaskularra: Bai Ez
- Arnaz gaixotasun kronikoa: Bai Ez
- Inmunodefizientzia: Bai Ez
- Gaixot. metabolikoak(Diabetesa barne): Bai Ez
- Gaixotasun hepatiko kronikoa: Bai Ez
- Giltzurrun gaixotasun kronikoa: Bai Ez
- Haurdunaldia: Bai Ez
- Obesitatea GMI \geq 40: Bai Ez

TXERTAKETAREN ETA PROFILAXIAREN DATUAK

Txertaketa eta profilaxia

Jaso al duzu denboraldi honetako gripearen aukako txertorik? Bai Ez Ezezaguna

Erantzuna baiezkoa bada, jaso al zenuen txertoa sintomak hasi baino hamabost egun lehenago gutxienez? Bai Ez Ezezaguna

Hegaztiakiko/bisoiekiko baieztatutako kasu baten esposizioaren ondoren profilaxi antibiralik egin al duzu? Bai Ez Ezezaguna

Erantzuna baiezkoa bada, zer antibiral erabili da _____

Antibiral profilaxiaren hasiera data ___/___/___ Antibiral profilaxiaren amaiera data ___/___/___

OHARRAK

5. Eranskina. Gizakien kontaktuak hegazti-gripearen infekzio baieztatua duten animaliekin.

Hegazti-laginaren emaitza	H5N1 gripea, patogenotasun handiko beste hegazti gripe bat (IAAP) (H5, H7, H9)
Hegazti-laginaren data	UUUU/HH/EE
Origen del ave	Nekazaritzako ustiategia (ustiategiaren izena eta arduradunaren harremanetarako datuak)/basoko ustiategia
Gaixo dagoen hegaztiarekin izandako azken kontaktuaren data	UUUU/HH/EE
Harremanetarako datuak	Izena, abizena NAN eta telefonoa. Arrisku faktoreak.

Hegaztiari lagina berretsi ondoren, taulan jasotako informazioa dagokion lurraldeko zaintza epidemiologiko unitateari jakinarazi, ahalik eta lasterren:

Araba: epidemiologia-alava@euskadi.eus

Bizkaia: epidemiologia-bizkaia@euskadi.eus

Gipuzkoa: epidemiologia-gipuzkoa@euskadi.eus

Bibliografía

1. Red Nacional de Vigilancia Epidemiológica. Protocolo de vigilancia de la Gripe [Internet]. Disponible en:
<https://www.isciii.es/QueHacemos/Servicios/VigilanciaSaludPublicaRENAVE/EnfermedadesTransmisibles/Documents/PROTOCOLOS/Protocolo%20de%20Vigilancia%20de%20Gripe.pdf>
2. Yao-Tsun Li, Martin Linster, Ian H. Mendenhall, Yvonne C.F. Su, Gavin J.D. Smith. Avian influenza viruses in humans: lessons from past outbreaks. *British Medical Bulletin*. 14 de diciembre de 2019;132:81–95.
3. Minimise the Risk of Humans Acquiring Highly Pathogenic Avian Influenza from Exposure to Infected Birds or Animals. ECDC; 2005.
4. Ministerio de Agricultura Pesca y Alimentación. Manual práctico de operaciones en la lucha contra la influenza aviar [Internet]. 2022. Disponible en: https://www.mapa.gob.es/es/ganaderia/temas/sanidad-animal-higiene-ganadera/manualiaenero2022rev_tcm30-437988.pdf
5. Adlhoch C, Brown IH, Angelova SG, Bálint Á, Bouwstra R, Buda S, et al. Highly pathogenic avian influenza A(H5N8) outbreaks: protection and management of exposed people in Europe, 2014/15 and 2016. *Euro Surveill*. 8 de diciembre de 2016;21(49):30419.
6. WHO. Practical to countries experiencing outbreaks of A(H5N1) and others subtypes of avian influenza. 1ª Edition [Internet]. 2016. Disponible en: http://www.who.int/about/licensing/copyright_form/en/index.html
7. Ministerio de Sanidad. Recomendaciones de vacunación frente a la gripe temporada 2021-2022 [Internet]. Disponible en:
https://www.sanidad.gob.es/profesionales/saludPublica/prevPromocion/vacunaciones/programasDeVacunacion/docs/Recomendaciones_vacunacion_gripe.pdf
8. MAPA. Dirección General de Sanidad de la Producción Agraria. Subdirección General de Sanidad e Higiene Animal y Trazabilidad. Manual práctico de operaciones en la lucha contra la influenza aviar.
https://www.mapa.gob.es/es/ganaderia/temas/sanidad-animal-higiene-ganadera/manualiaabril2022_tcm30-437988.pdf
9. Ministerio de Agricultura P y A. Guía para la vigilancia sanitaria en fauna silvestre [Internet]. Disponible en: https://www.mapa.gob.es/es/ganaderia/temas/sanidad-animal-higiene-ganadera/sanidad-animal/enfermedades/fauna-silvestre/fauna_silvestre.aspx
10. Agencia Española de Medicamentos y Productos Sanitarios. Ficha Técnica Oseltamivir [Internet]. Disponible en: https://cima.aemps.es/cima/dochtml/ft/85057/FT_85057.html
11. Agencia Española de Medicamentos y Productos Sanitarios. Ficha técnica Zanamivir [Internet]. Disponible en: https://cima.aemps.es/cima/dochtml/ft/62712/FT_62712.html